Liivala 4.4.2022 118/04.01.00/2022

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle
TyV@eduskunta.fi

HE 35/2022

Hallituksen esitys laiksi yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT esittää lausuntonaan seuraavaa:

KT:lla ei ole huomautettavaa yllä mainitusta lakiesityksestä lukuun ottamatta luotettavuuden selvittämistä koskevia henkilötietoja.

Esityksen kohdassa 2.4 Nykytilan arviointi (s. 11) todetaan: ”Työntekijän luotettavuuden selvittämiseen liittyvä lainsäädäntö on yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain säätämisen jälkeen kehittynyt. Lain esitöissä luotettavuuden selvittämiseen liitetyt poliisin luotettavuuslausunnot on korvattu turvallisuusselvityksillä, joista säädetään erikseen. Turvallisuusselvityksessä voidaan selvittää myös henkilöluottotietoja ja taloudellisia sidonnaisuuksia.”

Esityksen kohdan 4.2.1 Vaikutukset yrityksiin (s. 14) viimeinen virke kuuluu: ”Vaikutukset muihin työnantajiin vastaisivat vaikutuksia yrityksiin.” Tämä ei pidä paikkaansa ainakaan kunta-alan osalta silloin, kun on kyse hakijan luotettavuuden selvittämisestä työhönottotilanteessa.

Nykyisen turvallisuusselvityslain (726/2014) mukaan kunta työnantajana voi hakea henkilöturvallisuusselvitystä lähinnä vain sellaisten tehtäväryhmien osalta, jotka mainitaan turvallisuusselvityslain 21 §:ssä. Nämä oikeuttavat suppean turvallisuusselvityksen tekemiseen eli yleensä kyseessä on oikeus päästä työskentelemään yleisen turvallisuuden kannalta tärkeisiin tiloihin.

Tällaisia tehtäviä ovat 21 §:n 3 kohdassa mainitut viranomaisen suljetussa tiloissa itsenäisesti tehtävät rakennus-, asennus-, huolto-, tai vartiointitehtävät, tai pääsy liikenneyhteyksien jatkuvuuden ja turvallisuuden kannalta merkittävälle liikennealueelle tai tietoliikenneyhteyksien tai sähkön- ja energiantuotannon yleisen toimivuuden kannalta merkityksellisiin kohteisiin. Myös räjähdysvaarallisten aineiden kanssa työskentelevät, biologisena, kemiallisena tai toksiiniaseena käytettäviä aineita haltuunsa saavat sekä pelastustoiminnan eritasoisissa tehtävissä työskentelevät kuuluvat em. ryhmään. Vielä tähän ryhmään kuuluvat toimiminen sellaisessa yhdyskuntatekniseen huoltoon tai elintarvike- tai lääkehuoltoon kuuluvassa tai niitä palvelevassa tehtävässä (mm. energiahuolto, vesihuolto, jätehuolto) työskentelevät, jossa voi aiheuttaa vakavaa vaaraa yleisön terveydentilalle tai turvallisuudelle.

Koska kunta-alan työ- tai virkatehtävistä ei turvallisuusselvityslain mukaan yleensä voida tehdä perusmuotoista tai laajaa turvallisuusselvitystä, ei turvallisuusselvityksestä kunta-alalla vastaavaa hyötyä työnhakijan luotettavuuden selvittämisessä kuin yksityisellä sektorilla tai valtiolla.

Lakiehdotuksen mukaan rekrytoinnissa hyödynnettävät työntekijän henkilötiedot olisi kerättävä lähtökohtaisesti työnhakijalta itseltään tai hankittava suostumus niiden

keräämiseen muualta. Käytännössä työnhakija voi kieltämällä suostumuksensa tiedonkeruuseen muualta päättää, mitä tietoja hän esittää esimerkiksi valitsemistaan aikaisemmista palvelussuhteistaan.

Tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 4 kohdan toisen virkkeen mukaan ”Oikeus henkilötietojen suojaan ei ole absoluuttinen; sitä on tarkasteltava suhteessa sen tehtävään yhteiskunnassa ja sen on suhteellisuusperiaatteen mukaisesti oltava oikeassa suhteessa muihin perusoikeuksiin.”

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e ja f alakohdat muodostavat oikeusperusteen työnantajan suorittamaan työnhakijan luotettavuutta koskevien tietojen keräämiseen myös tämän suostumuksesta riippumatta. Työnantajan, tämän asiakkaiden sekä muiden työntekijöiden perusoikeudet ja oikeutetut edut verrattuna työnhakijan yksityisyyden suojaan eivät ole tietosuoja-asetuksen edellyttämässä tasapainossa silloin, jos työnantaja tarvitsee työnhakijan suostumuksen luotettavuutta koskevien tietojen hankkimiseen ja käsittelyyn. Työnantajalla tulee olla oikeus tarkastaa muun muassa työnhakijan antamien työ- ja tutkintotodistusten oikeellisuus.

Tietosuoja-asetusta kansallisesti täydentävän työelämän tietosuojalain 4 §:n tulisi turvata työsuhteen eri osapuolien eri perusoikeuksien samanaikainen toteutuminen. Ehdotettua lain 4 §:n 1 momentin 3. virkkeen sanamuotoa tulisi täydentää siten, että työnantajan voisi hankkia työnhakijan luotettavuutta koskevia henkilötietoja myös muualta kuin työnhakijalta itseltään.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUETYÖNANTAJAT KT

Neuvottelupäällikkö	Anne Kiiski
Työmarkkinalakimies	Ritva Liivala